

Індивідуальне завдання №3

Постановка задачі

- 1) За даними кореляційної таблиці обчислити умовні середні u_i ($i = 1, \dots, k$)
- 2) Побудувати поле кореляції, тобто нанести точки $M_i(x_i; u_i)$, $i = 1, \dots, k$, на координатну площину. На основі цього зробити припущення про вигляд функції регресії (парабола, гіпербола і т.д.)
- 3) В залежності від вигляду функції регресії ((1), (3), (6) чи (9)) скласти відповідну систему рівнянь ((2), (5), (8) чи (11)). Розв'язати її і знайти невідомі параметри вибраної функції регресії
- 4) Записати рівняння кривої регресії Y на X : $u_y = f(x)$ (з конкретно знайденою в пункті 3 функцією регресії $f(x)$) та побудувати її графік
- 5) Обчислити дисперсію (12) величини Y відносно кривої регресії Y на X
- 6) Визначити суму квадратів відхилень δ^2 умовних середніх від значень функції регресії за формулою (13).

Короткі теоретичні відомості

Нехай вивчається генеральна сукупність, що характеризується системою кількісних ознак (X, Y) . Для аналізу залежності між випадковими величинами X і Y зроблена вибірка

Результати цих спостережень записують у вигляді кореляційної таблиці:

9.

$Y \backslash X$	3	5	6	9	12	14	19
1,5	21						
2,5	4	31	3				
3		5	28	3	4		
3,5				25	4	3	
4					17	3	5
4,5						29	2

За даними кореляційної таблиці обчислюємо умовні середні за допомогою наступних формул:

$$\overline{y_{x_1}} = \frac{y_1 n_{11} + y_2 n_{12} + \dots + y_l n_{1l}}{n_1}, \quad \overline{y_{x_2}} = \frac{y_1 n_{21} + y_2 n_{22} + \dots + y_l n_{2l}}{n_2}, \quad \dots,$$

$$\overline{y_{x_i}} = \frac{y_1 n_{i1} + y_2 n_{i2} + \dots + y_l n_{il}}{n_i}, \quad \dots, \quad \overline{y_{x_k}} = \frac{y_1 n_{k1} + y_2 n_{k2} + \dots + y_l n_{kl}}{n_k}.$$

Тепер потрібно скласти таблиці умовних середніх для X та Y:

x	x_1	x_2	...	x_i	...	x_k
$\overline{y_x}$	$\overline{y_{x_1}}$	$\overline{y_{x_2}}$	...	$\overline{y_{x_i}}$	...	$\overline{y_{x_k}}$

y	y_1	y_2	...	y_j	...	y_l
$\overline{x_y}$	$\overline{x_{y_1}}$	$\overline{x_{y_2}}$	...	$\overline{x_{y_j}}$	...	$\overline{x_{y_l}}$

Після цього ми можемо побудувати графік регресії та оцінити її вигляд. В нашому випадку це – Коренева Кореляція. Це означає, що форма кореляційної залежності Y та X буде у вигляді наступного рівняння:

$$\overline{y_x} = a\sqrt{x} + b, \quad \overline{x_y} = c\sqrt{y} + d.$$

Після знаходження всіх потрібних даних, можемо обчислити дисперсію величини Y відносно регресії Y на X за формулою:

$$\sigma^2(y, \overline{y_x}) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^k \sum_{j=1}^l (y_j - f(x_i))^2 n_{ij}$$

Тепер можемо визначити суму квадратів відхилень δ^2 умовних середніх від значень функції регресії за формулою:

$$\delta^2 = \sum_{i=1}^k \delta_i^2 n_i = \sum_{i=1}^k |\overline{y_{x_i}} - f(x_i)|^2 n_i.$$

Програмна реалізація

Програма зчитує введену в неї матрицю кореляцій, за допомогою спеціальних функцій. Далі формується таблиці для умовних середніх значень для подальшого їх використання в обчисленнях інших даних. Далі відбувається вивід графіка та умовний аналіз графіка на його вид. Оскільки в нашому випадку – це коренева кореляція, то обчислення параметрів a та b відбувається з розв'язанням системи двох рівнянь. Для обчислення дисперсії та суми квадратів відхилень δ^2 умовних середніх від значень функції регресії, були створені дві окремі функції, які їх обраховують та записують в файл. Для кращої та компактнішої роботи програми, вона була завернута в exe файл. Аргументовано це тим, що програма не потребує вводу користувача як такого, адже сама матриця вже є задана в програмі, а отже і інтерфейсу програма не потребує. Таким чином після запуску exe файлу відкриється графік та буде створено txt файл, де й будуть зберігатися обчислені дані.